

ISHAMI: INFORMATION COMMUNICATION AND TECHNOLOGY

AGASHAMI: INFORMATION TECHNOLOGY

ISHURI: Y3 IT

ISOMO: IKINYARWANDA CY'UMUTOZA

ITSINDA RYA GATATU

ABAGIZE ITSINDA RYA GATATU:

IRADUKUNDA fils	22RP06557
TUYISHIMIRE Innocent	22RP05975
IRADUKUNDA Jean Paul	22RP05708
BIGIRUMWAMI NZUNGIZE Fils	22RP06758
UMWIZA Sylvie	22RP04263
USENGIMANA Valens	22RP00067
NSHIMIYIMANA Yoronimu	22RP11382

Ibibazo

- Ndi Umunyarwanda (Itsinda rya mbere, irya 2 n'irya 3)
- Ø Musobanure gahunda ya “Ndi Umunyarwanda”
- Ø Mugaragaze kandi musobanure mwifashishije ingero zifatika indangagaciro z'ubunyarwanda
- Ø Mugaragaze kandi musobanure mwifashishije ingero kirazira muri gahunda ya “Ndi Umunyarwanda”

Ibisubizo

1. **Ndi Umunyarwanda** ni inzira abantu banyuramo bagahuza imyumvire, bakumva ko basangiye igihugu n'ibyiza byacyo, bagafatira hamwe ingamba zabateza imbere. Ndi umunyarwanda igamiye kuduha umwanya wo kuganira kubibazo byacu, tukabibonera umuti.

Ibikorwa byiza bishyigikira ubunyarwanda ni byinshi, twavugamo: **Uburezi bugera ku banyarwanda bose, Isaranganya n'imikoreshereze y'ubutaka, Imitangire y'akazi, Imiturire, Mu bucuruzi n'ishoramari.**

Inkingi 3 za ndumunyarwanda

1. Kwiyumvamo ubunyarwanda
2. Gusobanukirwa n'amateka no komora ibikomere
3. Indangagaciro na kirazira zimakaza ubunyarwanda.

Ndi umunyarwanda ni **icyomoro k'ubikomere by'amateka n'igihango cy'amateka** mashya.

2.indangagaciro z'ubunyanrwanda

1. Gukunda Igihugu: Gukunda Igihugu ni ugukunda bene cyo, abagituye nta kuvangura, gukunda ibikigize byose nk'ubutaka, ururimi, umuco, amateka; kugikorera, kubumbatira umutekano n'ubusugire bwacyo, kukitangira byaba ngombwa ukaba wanagipfira.

Urugero: Gutabara igihugu igihe biri ngombwa.

2. Ubumwe: ubumwe n'imigenzereze y'abaturage bemera ko basangiye ubwenegihugu, umuco n'uburenganzira bungana, barangwa n'ubwizerane, ubworoherane, ubwubahane, uburinganire, ukuri, komorana ibikomere kugira ngo bashobore kwiteza imbere mu mahôro asesuye.

Urugero: Kwirinda ikintu cyose cyatanya abanyarwanda, nk'amoko.....

3.Umurimo: uhesha agaciro uwukora akumva ubwe ko hari icyo yigejejeho cyangwa agejeje ku bandi no ku Gihugu. Umurimo ukoze neza uhesha ishema uwawukoze, ukamushimisha kandi ukamutera kwigirira ikizere, agashyikira intego yo kwigira aho gutegereza ak'imuhana.

Urugero: Kwihangira umurimo, no kudategereza akimuhana.

4. Ubupfura n'ubworoherane (Ubupfura): Ni ipfundo rikubiyemo imyitwarire myiza nk'ubwangamugayo, ubudahemuka, kwiyubaha no kubaha abandi, kwicisha bugufi, kuba umwizerwa n'umunyakuri.

Urugero: Kuba inyanagamugayo mu bakuzengutse.

5. Ubunyangamugayo (Gukora neza): Gukora ibintu mu mucyo, kwirinda uburiganya no kugendera ku ndangagaciro zo gukorera igihugu n'abantu. Umunyarwanda yitwara neza kandi akitabira inshingano ze neza.

6. Ubumwe n'ubufatanye: Umunyarwanda akunda kubana mu bumwe n'abandi, mu guharanira iterambere rusange. Akenshi abantu bakorana mu matsinda (umuryango, akagari, cyangwa igihugu) kugira ngo bafashanye kugera ku ntego.

Urugero: Kubakira abatishoboye.

7. Gusabana no gufashanya: Imibanire y'abantu mu Rwanda irangwa no gusabana, gufashanya mu bihe byiza no mu bihe bigoye, aho buri wese afasha mugenzi we.

Urugero: Gutabara uwagize ibyago.

8. Umutima w'impuhwe: Umunyarwanda agira impuhwe, akunda kwita ku bandi no kubumva mu bihe bitandukanye, byaba mu byishimo cyangwa mu bikomeye.

Urugero: Gufasha abari mu mage, nkabafite ibyo kurya nibindi.....

3. kirazira muri gahunda ya “Ndi Umunyarwanda”

I. Kirazira zerekeye ubumwe

- **Kugira ivangura no kubiba amacakubiri:** Kugira ivangura ni ukugira umutima uhitamo abantu ugaheza abandi ushingiye ku moko, ku gitsina, ku madini, ku turere, ku kimenyane, ku kenewabo, ku bumuga cyangwa uburwayi, ku nzego z'imibereho, ku bukungu n'ibindi bishobora gutandukanya abantu.

Urugero: Kuvangura abantu ugendeye ku ruho rwabo, igistina n'ibindi bishobora gutandukanya abantu.

- **Gusuzugura:** Gusuzugura kandi ni ukudakora icyo usabwe cyangwa ugomba gukora ku bwende cyangwa ubitegetswe.

Urugero: kudakora umuganda.

- **Kwishishanya:** ni urwikekwe ruterwa no gutinya, nta mpamvu zifite ishingiro, ko undi muntu yakugirira nabi.

Urugero: Gukeka umuntu ubujura nta gihamya ufite, ukamuha akato.

- **Gutonesha:** ni ugukundwakaza umuntu cyangwa itsinda ry'abantu ukabarutisha abandi. Gutonesha kandi biherekezwa no guha abatoneshejwe ibiruta ibyo bakwiye, ugasanga bagenzi babo babirenganiyemo.

Urugero: Kuzamura muntera umuntu atabikwiye cyangwa kumwongeza umushahara.

II. Kirazira zerekeye ku bupfura

Guhemuka: ni imyitwarire irangwa no kunyuranya nkana n'icyo ugomba cyangwa ukwiye gukorera undi. Umuhemu ntazirikana uwamugiriye neza n'uwamugiriye akamaro ngo azamwiture kandi yarabifitiye ubushobozi.

Urugero: Kwambura uwakuguriye.

Kwiyandarika: ni ukwifata nabi mu buryo bunyuranye n'imyitwarire iboneye kandi ibyo wakoze bibi ntugire isoni zo kubishyira ku gasozi. Ibyo bitesha agaciro uwabikoze, abo bafitanye isano, bikaba byanasebya Igihugu cyose.

Urugero: Kwishora mu busambanyi.

Kubeshya: ni ukutavugisha ukuri. Kubeshya byangiza umubano mu bantu, bikadindiza iterambere ry'umuntu ku giti ke ndetse n'Igihugu. Kubeshya kandi byangiza kuko amenyera kugoreka imitekerereze ye, kabone niyo yaba ashakisha ibyamugirira akamaro.

Urugero: Kubwira umuntu kuza kukureba kandi ubizi ko udahari.

III. Kirazira zerekeye ku gukunda Igihugu

Gutatira Igihugu: ni ukukigambanira, kugisebya, kumena ibanga ryacyo kuko Igihugu ari ingobyi ihetse ba nyiracyo. Kirazira rero gutatira Igihugu kuko byaba ari nko gutema ishambi wicayeho.

Urugero: Kugambanira abyobozi n'abaturage b'Igihugu.

Kuyobora nabi: ni nko gucamo abantu ibice, kubogama, gutonesha, gukoresha ikenewabo, kutavugisha ukuri no guhisha rubanda ibyo bagomba kumenya, kwaka ruswa, kuyirya no kuyitanga. Kuyobora nabi kandi ni uguhohotera no gusuzugura abo uyobora mu buryo ubwo ari bwo bwose.

Urugero: Gukandamiza abaturage ni kurya ruswa.

Kuba ikigwari: Ikigwari ni umuntu utagize icyo amarira abandi kandi akanga kugera ku ntego. Ntashobora kugira icyo akora kuko ahora afite ubwoba, agatinya no kuvugisha ukuri ngo atiteranya cyangwa ngo yikure aho yari ari.

Urugero: Twavuga nko gutererana abandi mubikorwa bibahuje, nko gukora umuganda.

Kugenzwa n’inyungu bwite, inda nini n’umururumba: Kugenzwa n’inyungu bwite ni ukwirengagiza inyungu rusange mu bintu bihuriweho na benshi. Abantu bakora batyo usanga iyo babonye inyungu bari bategereje ku gikorwa ari nke, cyangwa ari nta yo, bakidindiza cyangwa bakakireka, kabone niyo byaba byari bugirire abantu benshi akamaro. Iyi ngeso igendana n’inda nini ndetse n’umururumba.

Urugero: Kurya ibyari bigenewe abaturage.